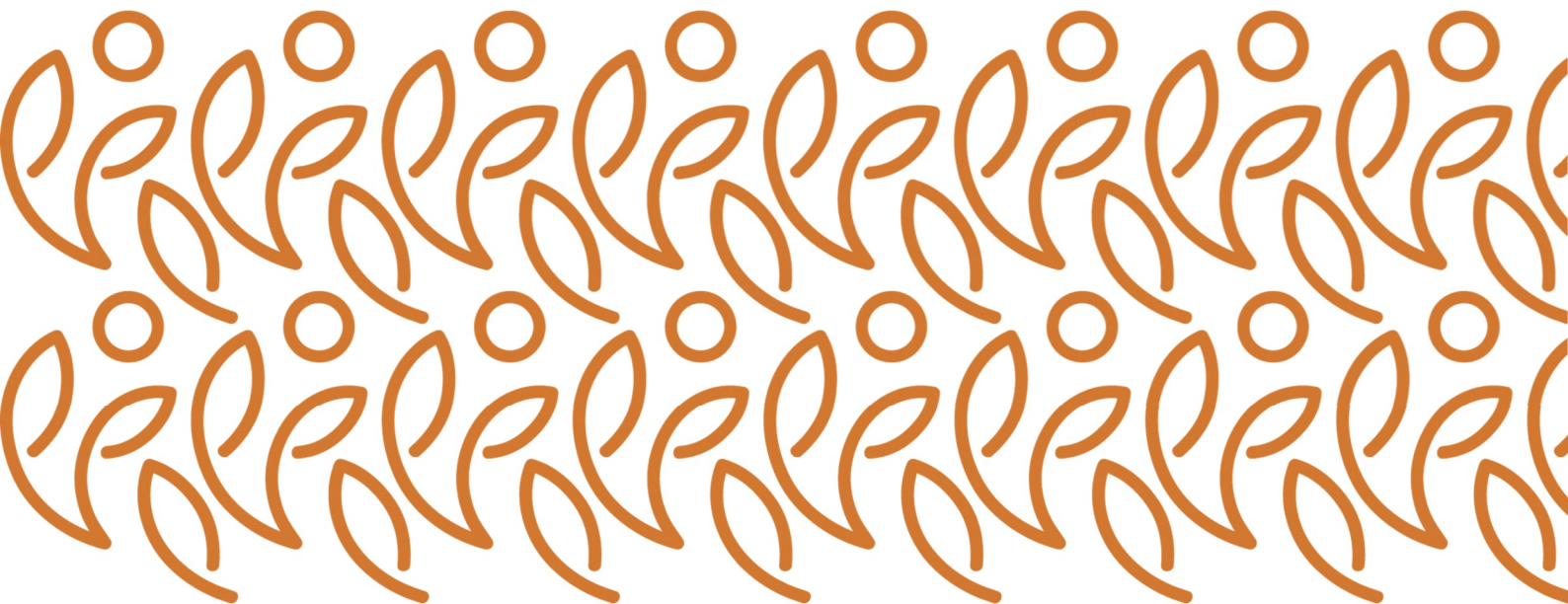

Suun terveydenhuollon palvelujen omavalvontasuunnitelma

8432-2024-O

Sisällys

1	Omavalvonta.....	4
2	Omavalvontasuunnitelman laatiminen	5
3	Omavalvontasuunnitelman sisältö	6
3.1	Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot.....	6
3.1.1	Palveluntuottaja perustiedot.....	6
3.1.2	Palveluyksikön perustiedot.....	6
3.1.3	Palvelut, toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet	7
3.2	Asiakas- ja potilasturvallisuus	9
3.2.1	Palveluiden laadulliset edellytykset.....	9
3.2.2	Vastuu palveluiden laadusta	10
3.2.3	Potilaan asema ja oikeudet	12
3.2.4	Muistutusten käsittely	14
3.2.5	Henkilöstö.....	14
3.2.6	Potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta	16
3.2.7	Monialainen yhteistyö ja palveluiden koordinointi.....	17
3.2.8	Toimitilat ja välineet.....	19
3.2.9	Lääkinnälliset laitteet, tietojärjestelmät ja teknologian käyttö.....	22
3.2.10	Lääkehoitosuunnitelma	24
3.2.11	Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuoja.....	24
3.2.12	Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen	26
3.3	Omavalvonnan riskienhallinta.....	26
3.3.1	Palveluyksikön riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen	26
3.3.2	Riskienhallinnan keinot ja toiminnassa ilmenevien epäkohtien ja puutteiden käsittely	28
3.3.3	Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen.....	30
3.3.4	Ostopalvelut ja alihankinta.....	31
3.3.5	Valmius- ja jatkuvuuden hallinta.....	31
4	Omavalvonta suunnitelman toimeenpano, julkaiseminen, toteutumisen seuranta ja päivittäminen	

4.1	Toimeenpano	32
4.2	Julkaiseminen, toteutumisen seuranta ja päivittäminen	32

1 Omavalvonta

Hyvinvointialue on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta (612/2021). Hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 8§).

1.1.2024 astui voimaan sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki, joka säätelee sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien omavalvontaa. Valvontalaki kokoaa yhteen sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvontaa koskevat säännökset ja vahvistaa palvelunjärjestäjien ja palveluntuottajien omavalvontaa sekä sen ensisijaisuutta.

Omavalvonnalla tarkoitetaan sitä, että palvelujen järjestäjä ja tuottaja valvovat, seuraavat ja arvioivat oman toimintansa laatua, lainmukaisuutta ja turvallisuutta sekä kuulevat asiakkaita ja potilaita laatuun ja asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvissä asioissa ottaen palautteen huomioon toiminnan kehittämisessä. Omavalvonta on valvonnan ensisijainen ja tärkein muoto.

Omavalvonnan tavoitteena on ehkäistä palvelutoiminnassa ilmeneviä epäkohtia, korjata puutteita sujuvasti ja vähentää valvontaviranomaisten tarvetta puuttua niihin jälkikäteisen valvonnan keinoin. Omavalvonta on laadun hallintaa, riskienhallintaa sekä jatkuvuuden ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamista.

Valvontalain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan (hyvinvointialue), joka toimii kahdessa tai useammassa palveluyksikössä tulee laatia omavalvontaohjelma, joka toimii strategisena välineenä ja ohjeena palveluyksiköittäin tehtäville omavalvontasuunnitelmille. Jokaisen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollonpalvelun tuottajan tulee laatia päivittäisiä toimintoja varten jokaiseen palveluysikköön omavalvontasuunnitelma.

2 Omavalvontasuunnitelman laatiminen

Sosiaali- ja terveysalan lupavirasto Valvira on 8.5.2024 antanut määräyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan palveluysikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatisesta ja seurannasta (08.05.2024 V/42106/2023 - Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) - Viranomaisten määräyskokoelmat - FINLEX ®)

Palveluntuottaja vastaa palveluysikkökohtaisen omavalvontasuunnitelman laatisesta. Omavalvontasuunnitelma tulee tehdä sähköisesti ja siihen on kirjattava, kuka vastaa sen laatisesta, toteutumisen seurannasta, päivittämisestä ja julkaisemisesta.

Omavalvontasuunnitelman laajuus ja sisältö määräytyvät palveluysikössä tuotettavien palvelujen ja toiminnan laajuuden mukaan.

Omavalvontasuunnitelman on katettava palveluysikössä tuotetut palvelut, mukaan lukien palveluntuottajan omana toimintana tuotetut palvelut, palveluntuottajan ostopalveluna ja alihankintana hankkimat palvelut ja palvelusetelillä tuotetut palvelut.

Omavalvontasuunnitelman tulee olla selkeä sekä helposti ymmärrettävä ja käytettävä työväline, joka ohjaa palveluysikön henkilöstön käytännön työtä ja toimintaa.

Palveluntuottajalla ja palveluysikön henkilöstöllä on velvollisuus toimia omavalvontasuunnitelman mukaisesti ja seurata aktiivisesti suunnitelman toteutumista.

Palveluntuottajan on otettava omavalvontasuunnitelmaa laatiessaan ja päivittäessään huomioon palveluysikön palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluysikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävä tai muuten saatu palaute.

Omavalvontasuunnitelman laatisesta ja seurannasta vastaa vastuuyksikköjohtaja, ylihammaslääkäri Annika Granit-Rantanen

Viimeisin päivitys 19.12.2025

Julkaiseminen/julkisuus

yksikössä esillä X

julkaistu sähköisenä X

3 Omavalvontasuunnitelman sisältö

3.1 Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot

3.1.1 Palveluntuottaja perustiedot

Palveluntuottajan nimi : Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskus

Y-tunnus : 3221323-8

Yhteystiedot : Prännärintie 6-8, 61800 Kauhajoki

Hyvinvointialue: Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Yhteiseen palveluyksikköön kuuluvien palveluntuottajien nimet ja yhteystiedot:

- Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskus, Suun terveydenhuolto
Männikönkuja 2, 61800 Kauhajoki
- Teuvan terveysasema, Teuvan hammashoitola
Tuokkolantie 6, 64700 Teuva

Keskitetyn ajanvarauksen puhelinnumero: 06-2413 3340

Isojoen ja Karijoen suun terveydenhuollon yksiköiden toiminta päättynyt 1.2.2025

3.1.2 Palveluyksikön perustiedot

Palveluyksikön nimi: Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskus, Suun terveydenhuolto

Käyntiosoite- ja yhteystiedot: Männikönkuja 2, 61800 Kauhajoki, puh:06-24133340

Palveluyksikön valvontalain 10 §:n 4 momentin mukaisen vastuuhenkilön tai palvelualojen vastuuhenkilöiden nimet ja yhteystiedot

Yksikön esihenkilö: Annika Granit-Rantanen, ylihammaslääkäri

Esihenkilön puhelinnumero: 040-195 5541

sähköpostiosoite: annika.granit-rantanen@hyvaep.fi

Yksikön osastonhoitaja: Mari Sääntti

Esihenkilön puhelinnumero: 044-790 2363

sähköpostiosoite: mari.santti@hyvaep.fi

3.1.3 Palvelut, toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet

Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen ja Teuvan terveysaseman suun terveydenhuollon yksiköissä hoidetaan koko Suupohjan alueen väestöön kuuluvia suun terveydenhuollon potilaita. Suupohjan alue koostuu neljästä itsenäisestä kunnasta Kauhajoki, Teuva, Isojoki ja Karijoki.

Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen sekä Teuvan terveysaseman suun terveydenhuollon yksikössä hoidetaan Suupohjan alueen väestön suun terveydenhuoltoa. Lisäksi hoidetaan tarvittaessa suun terveydenhuoltoon liittyvät päivystykselliset käynnit riippumatta potilaan kotikunnasta. Vuoden 2025 alusta lähtien tehtäväkenttään kuuluvat myös muualta Etelä-Pohjanmaan alueelta tulevien ei-kiireellisten potilaiden hoito, jos hoitotakuun toteutuminen tätä edellyttää. Suupohjan alueella tuotettavat palvelut ovat virka-aikaisia palveluja. Virka-ajan ulkopuolinen vastaanottotoiminta on keskitetty Seinäjoelle, joten Suun terveydenhuollon osalta toimintaa kiinteistöissä on ainoastaan virka-aikana.

Isojoen ja Karijoen suun terveydenhuollon yksiköiden toiminta lakkautettiin aluehallituksen päätöksen pohjalta kokonaan 1.2.2025. Hoitovastuu alueen väestöstä siirtyy päätöksen mukaan Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikköön. Hoituhuoneita Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikössä on yksitoista ja Teuvan yksikössä viisi.

Suun terveydenhuollossa lapsen ensimmäinen tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti etävastaanottona. Alle kouluikäisten tarkastukset ja kontrollikäynnit toteutetaan hammashoitajien toimesta. Alle kouluikäiset ohjataan hammaslääkärille ja suuhygienistille ainoastaan tarpeen vaatiessa. Laissa määritetyn laajan terveystarkastuksen mukaiset tarkastukset 1. luokan aloittaville lapsille suorittaa hammaslääkäri, 3. luokan ja 5. luokan oppilaiden tarkastukset suorittaa pääsääntöisesti suuhygienisti. Näihin tarkastuksiin huoltajat varaavat ajan pääsääntöisesti sähköisesti. Koululaisille ja heidän vanhemmilleen lähetetään asiasta tiedote kouluterveydenhoitajan kautta. Hammaslääkärin suorittamaan määräaikaistarkastukseen lähetetään kehote Wilmajärjestelmän kautta 8. luokkalaisille. 17-vuotiaiden määräaikaistarkastukseen kutsu lähetetään potilastietojärjestelmän kautta viestitoiminnolla varata aika niille, 17-vuotiaille, joilla on viestisuostumus ja kirjeitse niille, joilla suostumusta ei ole. Heidän tarkastuksensa suorittaa niinkään hammaslääkäri. Muut lasten ja nuorten tutkimukset ja tarvittavat hoidot alle 18-vuotiaille tehdään yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Opiskelijaterveydenhuollon tarkastukset toteutetaan lakisääteisesti.

Aikuisväestö varaa ajan pääsääntöisesti itse. Ajan varaaminen tarkastuksiin tapahtuu Suupohjan alueen (Kauhajoki, Teuva, Karijoki, Isojoki) suun terveydenhuollon keskitetyn ajan varausnumeron kautta takaisinsoittojärjestelmällä. Vaadittava hoidon tarpeen arviointi tapahtuu suun terveydenhuollon ammattilaisen toimesta puhelimitse. Toisena vaihtoehtona

ajan varaamiseen on koko Etelä-Pohjanmaan alueen kattava chatpalvelu. Kaikille aikuisille määritetään tarkastuksen yhteydessä yksilöllinen tarkastusväli.

Vanhusväestön ja muiden asumisyksiköiden asukkaiden hoidon tarvetta seulotaan käynneillä yksiköissä, näihin osallistuminen on vapaaehtoista. Kotihoidon kanssa tehdään niin ikään yhteistyötä, jonka kautta kotihoidon henkilöstöllä on mahdollisuus olla yhteydessä asiakkaidensa suun terveyttä koskevissa asioissa suun terveydenhuollon yksikköömme Kauhajoella ja Teuvalla.

Potilailla on mahdollisuus varata hampaan tai paikan lohkeamien hoitoa varten aika hammaslääkärille sähköisesti. Suuhygienistille sähköisesti on varattavissa aikoja hammaskiven poistoa varten. Suun terveydenhuollossa on otettu käyttöön myös koko alueen kattava Chat-palvelu. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tekoälypohjainen Konsti neuvoo myös suun terveydenhoitoa koskevissa kysymyksissä.

Keskeisenä painopisteenämme on suusairauksien ennaltaehkäisy. Pyrimme tuottamaan laadultaan hyviä ja kaikille tasavertaisia palveluja alueemme asukkaille oikea-aikaisesti hoitotakuun puitteissa. Toiminta on pyritty tuottamaan tehokkaasti työnjaolla eri ammattiryhmien osaamista hyväksi käyttäen. Hoito tapahtuu potilaan kanssa yhteisymmärryksessä sovitulla tavalla noudattaen käypähoidon periaatteita.

Toiminta perustuu toimialaa koskevaan lainsäädäntöön. Keskeiset terveydenhuollon palvelua ohjaavat lait ovat laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), terveydenhuoltolaki (1326/2010), laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (758/1992) sekä erityislakeina mielenterveyslaki (1116/1990), Laki lääkinnällisistä laitteista 719/2021; Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021, 27–28§.

Potilaskäyntejä Suupohjan alueella on vuodessa noin 30 000. Yhdellä potilaalla on keskimäärin noin 2–3 käyntiä hoitojaksonsa aikana.

Palvelut pyritään tuottaa omana toimintana. Hammaslääkäreiden rekrytointi Suupohjaan on haasteellista ja virkoja näin ollen täyttämättä aktiivisesta rekrytoinnista huolimatta, Henkilöstöresurssipulan ja palvelujen kovan kysynnän vuoksi potilaille tarjotaan vaihtoehtona palveluseteleitä suuhygienistipalvelujen, lohkeamien paikkauksen ja juurihoitojen jatkamista varten. Lähimmät palvelun tuottajat ovat Ilmajoella ja Seinäjoella. Oikomishoidon erikoishammaslääkärin palvelut toimivat Suupohjassa yhteistyössä Alavuden seudun oikomishoidon erikoishammaslääkärin kanssa. Hänen tehtäväkenttäänsä tällä hetkellä kuuluu myös oikomishoitoon erikoistuvan hammaslääkärimme ohjaaminen.

Suun terveydenhuollon ostopalvelusopimuksissa on määritelty osapuolten vastuut palvelujen tuotannosta ja sen laadusta. Vastuuyksikkö vastaa kuitenkin viime kädessä palvelujen tuottamisesta, joten se valvoo ja puuttuu tarvittaessa havaittuihin puutteisiin,

sekä tekee vaadittavat muutokset ja korjaukset, jotta hoidon laatu ostopalveluissakin varmistetaan. Ostettavat palvelut tuottaa pääosin hammaslääkärien vuokratyövoimaa tarjoavat suuret yritykset sekä yksityiset hammaslääkäriasemat. Näillä palveluntuottajilla on omat omavalvontasuunnitelmansa. Kaikki suun terveydenhuollon ostopalvelua koskevat sopimukset ovat Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hankintaosaston vastuulla. Tällä hetkellä ostopalvelua ei ole Suupohjassa käytössä.

3.2 Asiakas- ja potilasturvallisuus

3.2.1 Palveluiden laadulliset edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen on oltava laadukkaita, asiakaskeskeisiä, turvallisia ja asianmukaisesti toteutettuja. Osaava ja palveluyksikön omavalvontaan sitoutunut henkilöstö on keskeinen tekijä palvelujen laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamisessa ja palvelujen kehittämisessä (STM:n julkaisu 2022:2).

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on voimassa oleva potilas ja asiakasturvallisuus suunnitelma, joka toimii pohjana myös Suupohjan alueen suun terveydenhuollon potilasturvallisuuden ja hoidon laadun toteuttamisessa. Suun terveydenhuolto on myös kokonaisuutena laatinut potilaiden hoidolle yhteiset tavoitteet.

Hoidon tavoitteena on varmistaa, että Suupohjan alueen suun terveydenhuollon potilaat saavat suun terveydenhuollon palvelut oikea-aikaisesti ja yksilöllisen tarpeensa mukaan. Palvelut pyritään tuottamaan laadukkaasti ja mahdollisuuksien mukaan lähipalveluna.

Palvelujen laadun takeena ovat osaava henkilöstö, käypähoidon mukaiset toimintatavat, potilaan hoidossa käytettävät laadukkaat aineet, välineet ja laitteet.

Vieraskielisiä potilaita hoidettaessa tarvittaessa käytetään tulkkauspalvelua.

Potilaiden hoitoon pääsyä seurataan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta valtakunnallisesti potilastilastoista automaattisesti poimittavien tietojen avulla.

Vastuuyksikkojohtajana toimiva ylihammaslääkäri seuraa hoitoon pääsyn lisäksi muun muassa käyntimääriä ja toimenpidemääriä sekä yhteydenottomääriä eri kanavien kautta. Tilastotietoa saadaan myös potilaiden terveydentilasta poimimalla tilastotietoa poistettujen, paikattujen ja reikiintyneiden hampaitten määrästä. Lensairauksien esiintyvyydestä ja juurihoitojen määrästä. Ylihammaslääkäri seuraa hoidon laatua myös seuraamalla tehtyjen paikkojen pysyvyyttä ja juurihoitojen onnistumista myös yksilötasolla. Tarvittaessa ylihammaslääkäri puuttuu havaitsemiinsa poikkeamiin hoidon laadussa, ja pyrkii yhdessä työntekijöiden kanssa tunnistamaan niiden syitä ja korjaamaan poikkeamat mahdollisuuksien mukaan.

Hyvinvointialueella on käytössä sähköiset W-pro, Qpro ja Haipro järjestelmät, joiden avulla ilmoitetaan ja raportoidaan poikkeamista, vioista ja muista havaituista ongelmista. Henkilöstö voi antaa palautetta paitsi läheltä piti tai vaaratilanteista, myös siitä, jos jokin on onnistunut erityisen hyvin. Sähköinen Posipro on tätä varten.

Kaikissa yksiköissä on henkilöstölle suunnattu lukukuittauksella varustettu turvallisuuskansio. Kaikilla suun terveydenhuollon henkilöstöön kuuluvilla on velvollisuus perehtyä kansion sisältöön ja kerrata se säännöllisin väliajoin. Kansio kuuluu myös uuden työntekijän perehdytykseen. Kansio sisältää muun muassa kaikkien turvallisuusorganisaatioon kuuluvien henkilöiden yhteystiedot, asiakas- ja potilasturvallisuus suunnitelman, henkilöturvallisuusohjeen, pelastus- ja valmiussuunnitelman sekä toimintaohjeet poikkeustilanteiden varalle. Tietojen päivityksestä huolehtivat yksiköiden nimetyt turvallisuusvastaavat.

3.2.2 Vastuu palveluiden laadusta

Omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta huolehtii vastuuyksikön johtaja ylihammaslääkäri Annika Granit-Rantanen ja osastonhoitaja Mari Sääntti. Omavalvonta suunnitelma käydään läpi henkilökunnan palaverissa ja tarvittavat muutokset ja lisäykset päivitetään vuosittain.

Vastuuyksikön johtajalla on velvollisuus seurata toiminnan laatua, asiakaskeskeisyyttä, turvallisuutta ja asianmukaista toteuttamista hoitotakuun määrittämässä ajassa. Terveystenhuollon toiminnan tulee aina perustua näyttöön ja hyviin hoito ja toimintakäytäntöihin, toisin sanoen niiden pohjana on käypähoito-ohjeistus. Osastonhoitajan vastuulla on hoitohenkilökunnan valvominen ja ohjeistaminen tarvittaessa. Ylihammaslääkärin ja osastonhoitajan yhteistyö on keskeinen palvelujen laadun tekijä. Palveluuyksikön vastuuhenkilöillä on toiminnan edellyttämä, asiamukainen koulutus, kokemus ja ammattitaito johtamistehtävään ja toiminnan valvontaan.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella käytössä olevat aiemmin mainitut sähköiset turvallisuus ja palautejärjestelmät, joiden kautta saapuva palaute tulee esihenkilöiden käsiteltäväksi. Henkilöstö voi olla esihenkilöön yhteydessä havaitsemistaan ongelmista myös suoraan tai esimerkiksi sähköpostitse. Havaitut ongelmat ja viat pyritään hoitamaan kuntoon mahdollisimman pikaisesti, koska suun terveydenhuollossa viat voivat helposti viivästyttää tai jopa keskeyttää yksikön toiminnan, jolloin potilas ei saa tarvitsemaansa hoitoa. Tästä syystä ongelmien ennakoinnilla on keskeinen merkitys.

Tarvittaessa saatu palaute käsitellään koko yksikön henkilöstön kanssa, ja tehdään tarvittavat muutokset käytäntöihin ongelman poistamiseksi. Mikäli havaitaan puutteita henkilöstön osaamisessa, järjestetään henkilöstölle lisäkoulutusta tai ohjeistusta.

Laitevikojen yhteydessä viallinen laite poistetaan heti käytöstä ja korjataan ennen uudelleen käyttöönottoa tai korvataan tarvittaessa uudella laitteella. Tarvittaessa asia siirretään käsiteltäväksi ylemmälle taholle tai sen koskiessa muun rajapinnan yksikön toimintaa, siirretään kyseisen yksikön käsiteltäväksi. Tällaisia yksiköitä ovat esimerkiksi välinehuolto, laitoshuolto, kuljetus- ja varastopalvelut sekä tietotekniset palvelut.

Henkilöstö on tietoinen velvollisuudestaan ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista omalle lähiesihenkilölleen, mahdollisimman pian henkilökohtaisesti tai sähköisen järjestelmän kautta. Tarvittaessa esihenkilö ilmoittaa asiasta myös eteenpäin ylemmälle tasolle tai muuhun asiasta vastaavaan yksikköön. Laitevikojen ollessa kyseessä tehdään Fimeaan ilmoitus vikatilanteesta (<http://fimea.fi>). Mikäli vika liittyy potilastietojärjestelmään tai potilastietoihin, tehdään ilmoitus lisäksi tietosuojaa koskevasta vaaratilanteesta. Ilmoitukseen pääsee suoraan Haipro ilmoituksesta.

Omavalvonta suunnitelma on kaikkien nähtävillä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla ja kaikissa yksiköissä potilaiden nähtävillä odotusaulassa. Lisäksi ylihammaslääkärin huoneessa paperiversiona kansiossa ja lisäksi Suupohjan alueen henkilöstön verkko kansiossa. Omavalvontasuunnitelma on julkaistu myös Hyvinvointialueen nettisivuilla.

3.2.3 Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan hoitoon pääsy perustuu puhelimessa tapahtuvana suun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemään hoidontarpeen arviointiin. Tämän lisäksi potilas saa palvelua sähköisten palvelukanavien kautta, joita ovat chat palvelut ja sähköinen ajanvaraus. Sähköisen ajanvarauksen kautta potilas voi varata ajan lohkeaman paikkausta varten. Vahvaa tunnistautumista vaativat lakisääteisten laajojen terveystarkastusten mukaisia suun terveystarkastuksia voi varata henkilö, jolla on pankkitunnukset ja lisäksi ajan voi varata alle 12-vuotiaan huollettavan lapsensa puolesta lapsen huoltaja. Potilaat pyritään saamaan hoitoon hoitotakuun mukaisesti. Puolesta asiointi mahdollistaa huoltajien asiainnin lapsensa puolesta.

Potilaan hoito pyritään aina suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteisymmärryksessä potilaan kanssa. Ennen hoidon toteuttamista potilaan kanssa keskustellaan mahdollisista hoitovaihtoehtoista, niiden ennusteista ja hoidon hinnasta. Hoitopäätös tehdään yhteisymmärryksessä potilaan kanssa. Potilasta kohdellaan aina asiallisesti, riippumatta potilaan asemasta, taustasta tai terveydentilasta. Potilaan tullessa suun terveydenhuollon kokonaishoitoon, hoitosuunnitelma perustuu potilaalle tehtyyn tutkimukseen. Potilaan yksilöllinen hoitosuunnitelma kirjataan potilaskertomukseen kussakin tilanteessa tarvittavassa laajuudessa. Potilaan hoitokertomukseen kirjataan kullakin käyntikerralla toteutettu hoito ja käytössä oleva ohjelma päivittää potilaan hoidon etenemisen potilaan hoitostatukseen automaattisesti. Pyrkimyksenä on, että sama ammattihenkilö toteuttaa potilaan kokonaishoidon, mutta mikäli jostakin syystä hoitava henkilö muuttuu, on hän velvollinen tutustumaan potilaan hoitosuunnitelmaan ja potilaalle hoitojaksolla tehtyyn hoitoon. Mikäli muutoksia hoitosuunnitelmaan tehdään, keskustellaan niistä potilaan kanssa.

Potilaalla on oikeus omien tietojensa katseluun ja hoidon yhteydessä potilas voi hoitavan ammattihenkilön kanssa tutustua omiin suun terveydenhoidon kirjattuihin tietoihin näin halutessaan. Mikäli potilas hoidon päätyttyä haluaa saada tietoa potilas asiakirjoista, tehdään pyyntö kirjallisesti hyvinvointialueen verkkosivujen kautta potilastietoarkistosta.

Mikäli potilas on tyytymätön saamaansa hoitoon tai kohteluun, potilaalla on mahdollisuus antaa potilaspalautetta suullisesti, kirjallisesti ja sähköisesti. Potilas voi halutessaan pyytää yhteydenottoa palautteen käsittelijältä, jolloin käsittelijä vastaa potilaan palautteeseen potilaan toivomalla tavalla, joko puhelimitse tai sähköpostitse. Annetusta palautteesta kirjataan toimenpide myös palautejärjestelmään. Palautteet käsittelee yksikön esihenkilö, eli joko ylihammaslääkäri tai osastonhoitaja. Palaute käsitellään myös tarvittaessa yksikön henkilöstöpalaverissa, kuitenkin siten että potilas ei ole yksilöitävissä.

Tilanteissa, jossa potilas on tyytymätön saamaansa palveluun, potilaat saavat tarvittaessa yhteyden potilasasiavastaavaan, jonka tehtäviin kuuluu neuvoa potilaslain soveltamisessa, tarvittaessa avustaa muistutusten tekemisessä ja antaa tietoa potilaan oikeuksista.

Potilasasiavastaava neuvoo myös kantelun, oikaisuvaatimusten, valitusten, vahingonkorvausten tai muihin potilaanoikeusturvaan liittyvissä asioissa ja niiden vireille panossa. Potilasasiavastaavat toimivat potilaiden oikeuksien puolustajana ja seuraavat potilaan aseman kehitystä kokoamalla tietoa yhteydenotoista. Potilasasiavastaavan yhteystiedot ovat esillä kaikissa alueen suun terveydenhuollon yksiköissä. Mikäli potilas ilmaisee tyytymättömyytensä, jo käynnin yhteydessä potilasta neuvotaan olemaan yhteydessä potilasasiavastaavaan ja annetaan tämän yhteystiedot.

Siinä tapauksessa, että potilaan hoitotilanteessa ammattihenkilö tekee hoitovirheen, hän on velvollinen ilmoittamaan tapahtuneesta virheestä potilaalle ja ohjaamaan potilasta ottamaan yhteyttä potilasvakuutukseen. Tässä tilanteessa virheen tehnyt hoitava henkilö tekee itse myös potilasvakuutukseen selvityksen tapahtuneesta vahingosta. Potilaalle annetaan potilaan oikeusturvan varmistamiseksi potilasasiavastaavan ja potilasvakuutuksen yhteystiedot.

Potilaalla on aina oikeus kieltäytyä hoidosta. Siinä tapauksessa, että hoidosta kieltäytyminen vaarantaa potilaan hengen tai terveyden, pyrkii hoitava ammattihenkilö kuitenkin informoimaan potilasta hoidosta kieltäytymisen merkityksestä ja sen aiheuttamasta vaarasta potilaalle. Potilaan kanssa pyritään yhteisymmärrykseen ja mietitään yhdessä hoidon toteuttamisen keinoja. Hoidosta kieltäytyminen merkitään potilaan hoitokertomukseen. Lapsen ollessa kyseessä, potilaan hoito yritetään aina kuitenkin lapsen edun mukaisesti toteuttaa. Lapsen hyvinvoinnin laiminlyöntiä epäiltäessä ja tilanteen niin vaatiessa hoitohenkilökunnalla on velvollisuus tehdä asiasta lastensuojeluilmoitus. Mikäli lasta hoitava henkilö ei kuitenkaan ole varma lastensuojeluilmoituksen tarpeellisuudesta voi hän kysyä neuvoa perhekeskuksen kautta matalalla kynnyksellä.

[Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus](#)

[Potilasvakuutuskeskus](#)

[Sosiaalihuollon työkalut – HYVAEP Intra](#)

Potilasasiavastaavien yhteystiedot:

Marjo-Riitta Kujala ja Elina Puputti

puh: 06-415 4111

maanantaisin klo.12:30-14:00 tiistaista torstaihin klo. 8:30-10:00

3.2.4 Muistutusten käsittely

Hyvinvointialueen muistutusten osalta lähiterveyspalveluja koskevien muistutusten käsittelystä vastaa toimialajohtajana toimiva Tiina Perä, joka delegoi tarvittaessa muistutuksen suun terveydenhuollosta vastaavalle johtavalle ylihammaslääkärille Marko Korhoselle ja hän edelleen vastuuyksikön käsiteltäväksi tarvittaessa. Yksikköä koskevien muistutusten käsittelystä vastaavat vastuuyksikön johtajana toimiva ylihammaslääkäri sekä alueen osastonhoitaja siltä osin, kun muistutukset koskevat heidän alaisuudessaan olevaa henkilöstöä. Muistutukset pyritään käsittelemään mahdollisimman pian saapumisen jälkeen ja tarvittaessa kirjoitetaan vastine. Mikäli muistutuksessa ilmenee asioita, jotka on syytä ottaa huomioon toiminnassa ja sen kehittämisessä, asia käsitellään henkilöstöpalaverissa. Jos asia koskee yksittäistä työntekijää, asia käsitellään esihenkilön ja työntekijän kesken. Tarvittaessa kutsutaan muita osapuolia keskusteluun, jotta voidaan varmistaa asian käsittelyn tapahtuvan asianmukaisesti. Muistutuksen tehneen henkilön tietojen käsittelyssä tietosuojamääräykset otetaan huomioon.

3.2.5 Henkilöstö

Suupohjan alueen suun terveydenhuollon vastuuhenkilönä toimii ylihammaslääkäri Annika Granit-Rantanen, joka toimii myös alueen hammaslääkärien esihenkilönä. Hoitohenkilöstön esihenkilönä ja yksikön vastuuhenkilön sijaisena toimii osastonhoitaja Mari Sääntti.

Kauhajoen yksikössä on 8 hammaslääkärin virkaa, 2 suuhygienistin tointa, 10 hammashoitajaa. Sekä yksi ylihammaslääkärin virka. Tällä hetkellä hammaslääkärin viroista 6 täytetty. Suuhygienistin toimista molemmat on täytetty. Hammashoitajien toimet ovat täytettynä.

Teuvan terveysaseman yhteydessä olevassa yksikössä on 3 hammaslääkärin virkaa, suuhygienistin toimi sekä 5 hammashoitajan tointa. Täytettynä hammaslääkärin viroista on yksi.

Hammaslääkäri vajetta on paikattu määräaikailla osa-aikaisella hammaslääkäreillä, joiden yhteistyöpanos on yhden hammaslääkärin 100% työpanos. He työskentelevät molemmissa hammashoitoloissa.

Isojoen ja Karijoen terveysasemien yhteydessä on aiemmin toiminut hammashoitola, Aluevaltuuston toimipisteverkon supistuksen myötä palvelutuotanto on aluevaltuuston päätöksellä siirretty Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen suun terveydenhuollon vastuulle Isojoen ja Karijoen väestön osalta. Toiminnan käytännön organisoinnin mahdollistamiseksi ja tilojen riittävyyden takaamiseksi toinen hammaslääkärin viroista on

sijoitettu Teuvan ja toinen Kauhajoen yksikköön. Isojoen hammashoitajan työpanos on siirretty näin ollen Kauhajoelle ja Karijoen hammashoitajan panos Teuvalle.

Avoinna oleviin virkoihin ja toimiin pyritään palkkaamaan vakituista henkilökuntaa.

Oikomishoidon osalta erikoishammaslääkäripalvelua ostetaan Suupohjan alueella. Muut erikoissairaanhoidon palvelut tarjotaan alueen asiakkaille lähetekäytännöllä Seinäjoen keskussairaalassa. Virka-ajan ulkopuolinen suun terveydenhuollon päivystystoiminta tapahtuu ulkoistetun ja keskitetyssä päivystyksessä Seinäjoen Y-talossa. Potilaille tarjotaan lisäksi Seinäjoen perhekeskuksessa suukirurgiaan erikoistumassa olevan hammaslääkärin palveluja.

Henkilöstön rekisteröintitiedot tarkistettu Valvirasta palkkauksen ennen virkaan tai toimeen valintaa. Henkilöstön kelpoisuusvaatimusten varmistaminen tapahtuu tutkintotodistuksella. Henkilökunnan kielitaito varmistetaan ennen virkaan tai toimeen valintaa haastattelussa. Virkaan tai toimeen valitun tulee toimittaa todistus terveydentilastaan. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella suun terveydenhuollon toimintojen ei katsota kuuluvaksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selittämisesestä annetun lain (504/2002), valvonta lain 28§ tai vammaispalvelulain (675/2023) määrittelemien palvelujen piiriin. Huumetestistä ei Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella vaadita ennen virkaan tai toimeen valintaa.

Suun terveydenhuollossa käytössä hyvinvointialueen perehdytyskortti, jonka mukaisesti perehdytyksessä käydään läpi eri perehdytyksen osa-alueet. Uusi työntekijä suorittaa Etelä-Pohjanmaan alueella yleisperehdytyksen sekä tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen ja osaaminen varmistetaan testillä oppiportissa. Henkilöstön perehdytyksen yhteydessä käydään läpi myös, hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. Hyvinvointialueen ohjeet ja materiaalit löytyvät hyvinvointialueen sivujen oppimateriaaleista. Hoitohenkilökunnalle suunnattu lääkeosaamisen koulutus (LOVE) kuuluu olla suoritettuna. Hoitohenkilökunnan on käytävä myös hyvinvointialueen Moodlesta suun terveydenhuollolle räätälöity PKV-osio ja tehdä siinä mukana oleva testi. Koulutusten voimassaoloaikaa seuraavat paitsi esihenkilöt, myös henkilöstön tehtävänä on itse huolehtia omalta osaltaan osaamisensa ajantasaisuudesta.

Lisäksi Suupohjan suun terveydenhuollolla oma tietokansio aiheesta perehdytys, jotka suunnattu ammattiryhmittäin tiedostoina, joissa myös yksityiskohtaisempia ohjeita eri tilanteisiin ja potilastietojärjestelmän käyttöön. Perehdytyksen toteuttaa hammaslääkäreille ylihammaslääkäri ja muulle henkilöstölle osastonhoitaja

Opiskelijoiden osaamisen varmistetaan työntekijänä. Hammaslääkäriopiskelijoilla ns. kuntalupa. Opiskelijoille nimetään ohjaaja, joka päävastuussa työpaikalla tapahtuvasta opiskelijaohjauksesta. Koko suun terveydenhuollon henkilöstö osallistuu opiskelijan ohjaamiseen ja puuttuu tarvittaessa havaitsemiinsa epäkohtiin. Yksikön lähiensihenkilöllä

vastaa opiskelijanohjauksen toteutumisesta. Syventävän vaiheen hammaslääketieteenopiskelijoiden ohjaukseen on laadittu yhteinen ohjeistus Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Täydennyskoulutus tapahtuu koulutussuunnitelman mukaisesti, joka on laadittu yhteisesti koko Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen suun terveydenhuollon henkilöstölle. Koulutusten määrään vaikuttavat paitsi kullekin ammattiryhmälle laaditut koulutussuosituksot, hyvinvointialueen omat koulutusohjeet. Suun terveydenhuollon osalta alueen sisäistä koulutusta pyritään järjestämään yhteisesti 2–3 päivää vuodessa. Hyvinvointialueen ulkopuolella tapahtuvan koulutuksen osalta esihenkilö tekee anomuksen perusteella päätöksen tapauskohtaisesti.

Henkilöstön osaamista ja työskentelynasianmukaisuutta seurataan lähiesihenkilöiden toimesta, sekä potilaspalautteiden ja muun henkilökunnan ilmoitusten perusteella. Kyseisen työntekijän lähiesihenkilö on velvollinen puuttumaan epäkohtiin ja tarvittaessa ohjaamaan työntekijä lisäkoulutukseen tai muutoin muuttaa työntekijän toimenkuvaa siten, että työntekijä pystyy suoriutumaan hänelle määrätyistä työtehtävistä.

3.2.6 Potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta

Suupohjan alueella suun terveydenhuollossa painitaan jatkuvan henkilöstöpulan kanssa avoimena oleviin virkoihin ja toimiin ei ole saatu sopivaa henkilökuntaa rekrytoitua. Samaan aikaan Hyvinvointialueella talouden säästöjen saamiseksi tehtävien toimien vuoksi ostopalvelu on pyritty pitämään minimissä. Täyttämättömiä virkoja hoidetaan näin ollen syventävää harjoittelua tekevien hammaslääkärien avulla ja kesäaikaan hammaslääketieteen opiskelijoita palkkaamalla määrääjäksi. Ylihammaslääkäriin työssä jatkuvalla rekrytoinnilla on keskeinen merkitys. Toimien osalta hoitohenkilöstön rekrytoinnista ja sen haasteista vastaa osastonhoitaja.

Hoidon tarpeen arviointi puhelimesta ja chat-palveluissa auttavat ohjaamaan palvelujen oikean aikaista ja tasapuolisuutta palveluun haluaville. Palvelusetelien avulla pyritään lisäämään potilaan mahdollisuutta päästä palvelun piiriin, mutta ongelmana on palvelusetelituottajien puuttuminen lähialueelta.

Hoidon painopiste on henkilöstöpulan vuoksi korostetusti jouduttu ohjaamaan päivystystoiminnan suuntaan ja haastetta on hoitotakuussa pysymisessä. Virka-aikainen päivystystoiminta toteutetaan pääosin Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikössä. Teuvan yksikössä on yleensä muutamia päivystysaikoja, joita voidaan tarjota sellaisille henkilöille, joilla siirtyminen Kauhajoelle on haasteellista. Kiireettömään hoitoon pääsyä seurataan ja raportoidaan kuukausittain.

Digitaaliset palvelut ovat lisänneet potilaiden yhteydenottotapoja, mutta toivottua vähenemistä ajanvarauspuhelimessa ei tällä ole saavutettu. Todellisuudessa käyttöönoton jälkeen henkilöstöresursseja on sähköisen palvelun takaamiseksi tarvittu lisää, ja se toimiikin pääosin ainoastaan uutena yhteydenottokanavana suun terveydenhuoltoon. Sähköisistä palveluista toivottu apu neuvonnassa ja suun hoidon ohjaamisessa käyntien korvajana on jäänyt odotettua vähäisemmäksi.

Suun terveydenhuollon palveluihin ei ole saatu riittävästi hammaslääkäreitä, ja virkoja on täyttämättä kolme. Suuhygienistien 3 toimesta kaikki on täytetty. Tilanteen takia hoidon järjestämisessä joudutaan käyttämään priorisointia, jotta potilaan terveyttä vaarantavat tilanteet pystytään hoitamaan resurssivajeesta huolimatta. Tämä väistämättä aiheuttaa kiireettömään hoitoon viivettä. Hammaslääkärin hoidossa oleville potilaille hoitava hammaslääkäri määrittää ja varaa seuraavan hoitoajan huomioiden ajoituksen niin, että potilaalle ei kuitenkaan odoteta tästä aiheutuvan pysyvää haittaa tai lisäkustannuksia.

Etelä-Pohjanmaalla on suuria vaihteluita suun terveydenhuollon vakanssien ja näin ollen palvelun tarjoamismahdollisuuksien välillä. Tätä epäsuhtaa pyritään korjaamaan 1.1.2025 voimaan tulleella uudistuksella, jossa potilaille annetaan mahdollisuus hoitotakuun puitteissa saada aika muuhunkin n.50 km säteellä potilaan omasta suun terveydenhuollon yksiköstä sijaitsevaan yksikköön, niin halutessaan, ilman yleensä vaadittavaa terveystakeskusvalintaa.

Potilaiden on mahdollista saada myös palveluseteli yksityissektorille anti-inflammatorisen hoidon, lohkeaman paikkauksen tai päivystyksen jatkohoidon toteuttamiseen. Lähimmät palveluntarjoajat löytyvät Ilmajoelta ja Seinäjoelta.

3.2.7 Monialainen yhteistyö ja palveluiden koordinointi

Suun terveydenhuollossa Suupohjan alueella on mahdollisuus konsultoida Seinäjoen keskussairaalan suupolia ja tarvittaessa Tampereen yliopistollisen sairaalan suusairauksien päivystyskonsulttia. Tarvittaessa potilas on myös mahdollisuus lähettää potilas hoitoon näihin yksikköihin. Hammaslääkärillä on oikeus konsultoida potilaan hoitavaa lääkäriä tai muuta alan asiantuntijaa, jos hoidon suunnittelu tai toteuttaminen sitä vaatii.

Tilanteissa, jossa hoitavalla suun terveydenhuollon henkilöllä herää huoli potilaan hyvinvoinnista, voi hän olla yhteydessä sosiaaliviranomaisiin ja tehdä huoli-ilmoituksen.

Lasten ollessa kyseessä suun terveydenhuollon ammattilaiset ovat keskeisessä roolissa lasten hoidon laiminlyönnöissä ja tilanteissa, jossa epäillään lapsen pahoinpitelyä. Tällöin lapsesta tulee aina tehdä lastensuojeluilmoitus ja mahdollisesti ilmoittaa myös asiasta poliisille.

Suupohjan alueella toimiva Perhepalvelujen tiimi on yhteistyöelin kunnan, hyvinvointialueen tarjoamien perheiden palvelujen, koulun, varhaiskasvatuksen, seurakuntien ja muiden lapsiperheiden palvelujen järjestävien järjestöjen välillä. Ylihammaslääkäri kuuluu Perhepalvelujen johtoryhmään. Perhepalvelujen johtoryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa.

Hyvinvointialueella on myös käynnissä Suun terveydenhuollon Hymytiimi-hanke jonka puitteissa pyritään tunnistamaan sellaiset lapset ja perheet, jotka tarvitsevat tai hyötyvät yksilöllisestä, kohdennetusta suun terveystieteiden neuvonnasta sisältäen myös esimerkiksi ravintoneuvontaa.

ikäihmisten palvelujen kanssa suun terveydenhuollossa on tehty yhteistyötä pitkään. Hoitohenkilöstöä on aika-ajoin käyty kouluttamassa suun terveydenhuollon osaamisessa ja osastoilla ja asumisyksiköissä on suun terveydenhuollossa tehdyt yksityiskohtaiset ohjeet suun terveydenhoitoon ja ongelmien ennalta ehkäisyyn, sekä kuvallinen ohje erilaisista suun ongelmista ja siitä milloin olisi syytä olla yhteydessä suun terveydenhuoltoon. Palveluyksiköissä on puhelinnumero, jonka kautta saa helposti yhteyden suun terveydenhuoltoon. Suun terveydenhuolto on lisäksi toteuttanut yksiköissä asiakkaan vapaaehtisuuteen perustuvia, maksullisia hammashoitajan ja suuhygienistin toteuttamia tutkimuskäyntejä. Käyntien perusteella potilas on tarvittaessa ohjattu vastaanotolle. Käynneillä on annettu potilaalle ja tarvittaessa hoitohenkilöstölle potilaan suun terveyteen liittyvää ohjeistusta.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella suun terveydenhuollossa on aloitettu yhteistyö kotihoidon, jossa kotihoidon työntekijöillä on mahdollisuus olla yhteydessä oman alueensa suun terveydenhuollon yksikköön myös kotihoidon piirissä olevien asukkaiden suun terveyteen liittyvissä kysymyksissä.

Vammaispalvelujen osalta käytäntö on hyvin pitkälle samanlainen. Vammaispalvelujen yksiköissä on lisäksi käyty pitämässä esityksiä ennaltaehkäisevänä työnä antamalla asukkaiden suun omahoitoon ohjausta.

Koululaisille suunnattua ennaltaehkäisyä on käyty tekemässä luokkakohtaisesti vuosiluokille 6. ja 9. luokka-asteella ja toinen aste pyydettyessä.

Pyydettyäessä on myös käyty luennoimassa suun terveydestä esimerkiksi perhekeskuksen tapaamispisteessä ja erilaisten yhdistysten ja harrasteyhteisöjen tilaisuuksissa.

Yhteistyötä tehdään myös alueen hammasteknikoiden kanssa hammasproteesien ja oikomiskojeiden valmistuksen ja korjauksen osalta.

Suun terveydenhuollon palvelujen toteutus Suupohjan alueella toteutetaan vastuuyksikössä yhteistyönä, alueen toimispisteiden välillä liikkuvat paitsi potilaat, myös henkilökunta.

3.2.8 Toimitilat ja välineet

Toimitilojen, toimintaympäristön ja välineiden turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä ja soveltuvuudesta tarkoitukseensa säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 8§).

Suun terveydenhuollon palvelut toteutetaan suupohjan neljän itsenäisen kunnan muodostamalla alueella, Kauhajoella ja Teuvalla sijaitsevilla toimipisteissä.

Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikkö sijaitsee Kauhajoen sosiaali- ja terveystieteiden yhteydessä, rakennuksen toisessa kerroksessa. Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikkö on Suupohjan alueen yksiköistä suurin ja uusin. Rakennus on valmistunut vuonna 2023 ja hoituhuoneita yksikössä on kaikkiaan yksitoista. Kaikissa hoituhuoneissa on potilashoitoyksikön lisäksi röntgenlaite intraoraalikuvien ottamista varten. Huoneet on varusteltu huonekohtaisella jäähdytysjärjestelmällä ja kaikissa huoneissa on sähköpöydät hoitohenkilökunnan ergonomisen työskentelyn parantamiseksi. Yhdessä hoituhuoneessa on siirrettävä tuoli, joka mahdollistaa paaripotilaiden hoidon ilman tarvetta potilaan nostamiseen. Kaksi hammashoituhuoneista on tarvittaessa mahdollista kääntää vasenkätiseen työskentelyyn. Lisäksi Kauhajoen yksikössä on mahdollisuus toteuttaa potilaan hoitoa ilokaasusedaatioissa. Hoituhuoneissa on potilasasiakirjojen käyttöön tarkoitetut tietokoneet ja tulostimet. Yksikössä on asiamukaisten hoitotilojen lisäksi potilaille odotustila, hampaiden pesutila ja wc:t. Henkilökunnalla on käytössä omat kokoustilat, taukotilat ja pukeutumistilat. Lisäksi yksikössä on toimistoja ja varastotilaa välineille ja potilaiden hoidossa käytettäville aineille. Rakennuksessa on myös hissi. Toimitilaan tehdyt tarkastukset:

Rakennuksen takuun mukainen vuositarkastus 11.9.2024, jonka yhteydessä on laadittu takuukorjauslista.

- Pelastustoimen tarkastus 18.12.2023.
- Henkilökunnan turvallisuuskävely 27.3.2025
- HVA:n ohjaus ja valvontakäynti 18.6.2024
- Työterveydenhuollon työpaikkakäynti 29.4.2024
- Työterveydenhuollon melumittaus 13.2.2025
- Röntgenlaitteiden turvallisuusluvat 7.8.2023, mittauspöytäkirjoineen 7.9.2023

Toimitilat todettu toimintaan hyvin soveltuviksi.

Teuvan suun terveydenhuollon yksikkö sijaitsee Teuvan terveystieteiden yhteydessä. Se on valmistunut vuonna 2015. Teuvan yksikössä on viisi hoituhuonetta, joissa on kaikissa hoitokoneyksikkö. Hoituhuoneista neljässä on röntgenlaite. Kaikissa hoituhuoneissa on potilastietojen käsittelyyn tarkoitetut tietokoneet ja printterit. Hoituhuoneet on varustettu huonekohtaisesti säädettävällä jäähdytysjärjestelmällä. Potilaille on asianmukaiset

odotustilat ja WC:t. Henkilökunnalla on taukotila ja pukutilat. Yksikössä on varastotilaa myös hoidossa käytettäville välineille ja aineille.

- Pelastustoimen tarkastus 14.2.2023
- Työterveyshuollon työpaikkakäynti 30.10.2024
- Henkilökunnan turvallisuuskävely 27.3.2025
- Röntgenlaitteiden Turvallisuuslupamuutos 11.1.2023 (siirtyminen HVA:lle)

Isojoen ja Karijoen suun terveydenhuollon yksiköt sijaitsevat terveystaseman yhteydessä. Kummassakin yksikössä on ollut käytössä yksi hoituhuone ja sen lisäksi yhdistetty varasto ja toimistohuone. Molempien yksiköiden toiminta on päättynyt 1.2.2025. Laitteet ja koneet on poistettu käytöstä. Röntgenputket toimitettu romutettavaksi ja STUK lupa röntgentoiminnalle päätetty molemmissa yksiköissä 7.2.2025.

Suupohjan suun terveydenhuollon lakisääteinen valvonta- ja ohjauskäynti on toteutettu käyntinä Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen suun terveydenhuollon tiloissa. Tässä yhteydessä läpikäyty myös muiden Suupohjan suun terveydenhuollon yksiköiden asiat

- HVA:n ohjaus ja valvontakäynti Suupohjan alueelle 18.6.2024

Valvontakäynnillä todettu muutamia pieniä epäkohtia, jotka kirjattu raporttiin ja käynnin jälkeen korjattu. Teuvan vedenlaadun osalta selvitystyö vielä kesken.

Suupohjan alueen suun terveydenhuollon välinehuolto toteutetaan keskitetysti Kurikassa sijaitsevassa välinehuollossa, lukuun ottamatta hammasporien huoltoa Kauhajoella ja Teuvalla. Ajanvarausluukut koko hyvinvointialueen suun terveydenhuollossa suljettiin 1.6.2024.

Kaikissa Suupohjan alueen suun terveydenhuollon yksiköissä käytetään samoja suun terveydenhuoltoon tarkoitettuja välineitä ja aineita. Välineiden osalta vuosittain tehdään inventaario, jolloin tarkistetaan välineiden määrä. Välineet on asianmukaisesti luetteloitu yksikössä ja tallennettu Teams-kansioon sekä HVA:n verkkokansioon. Kyseiset välineet ovat kaikki tarkoitettuja suun terveydenhuollon käyttöön.

Suun terveydenhuollossa käytettävien aineiden ja kemiakaalien osalta käyttöön on otettu Chemical manager -ohjelma, lisenssi pienuuden vuoksi kaikkia käytössä olevia kemikaaleja ei ole vielä saatu vietyä järjestelmään, mutta prosessi on käynnissä. Tällä hetkellä kaikki käytössä olevat kemikaalit käyttöohjeineen on tallennettuna Suupohjan suun terveydenhuollon Teams-kansioon ja HVA:n verkkokansioon. Lisäksi kemikaaleja koskevan ohjeistuksen mukaisesti käyttöohjeet ja käyttöturvallisuus tiedotteet ovat saatavilla myös fyysisissä kansioissa aineiden säilytykseen tarkoitetussa varastossa QR-koodeina.

Suun terveydenhuollossa käytetään runsaasti erilaisia laitteita ja välineitä, sekä kemikaaleja, joiden käyttöön liittyy monenlaisia riskejä. Riskit on kartoitettu ja riskien

hallintaan on tehty yksityiskohtainen ohjeistus Suupohjan suun terveydenhuollossa. Ohjeet ja riskit on koottu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen oheen mukaiseen turvallisuuskansioon. Lisäksi Suupohjan suun terveydenhuollolle on tehty poikkeustilanneohjeistus. Turvallisuuteen liittyvät ohjeistukset löytyvät paperisina versioina ohjekaapista ylihammaslääkärin työhuoneesta ja hyvinvointialueen verkkokansioista (polku: HVA/tiedostot > Lähiterveyspalvelut > Suupohjan suun terveydenhuolto).

Keskeisimpiä toimintaan liittyviä riskejä ovat laiteviat, altistuminen voimakkaille kemikaaleille ja kuulolle haitalliset kovat äännet ja työssä käytettävä voimakas silmille haitallinen valo. Hammaskuvantamisessa käytettävä röntgensäteily on luokiteltu riskinä pieneksi kuvantamisessa käytettävien pienien sädemäärien vuoksi. Laitteiden toimintaa ja kuvan laatua tarkkaillaan jatkuvasti, ja poikkeamien varalta on laadittu ohjeet. Säteilyturvakeskus valvoo ja ohjaa säteilyn käyttöä. Röntgenkuvaus on luvanvaraista toimintaa.

Asiakkaan yksityisyyden suoja pyritään ottamaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikössä on käytössä Akseli -kutsujärjestelmä, jonka avulla potilas voidaan kutsua huoneeseen anonyymisti. Teuvan yksiköissä tämä ei yksiköiden pienen koon vuoksi ole käytössä. Hoituhuoneeseen potilas tulee pääsääntöisesti yksin. Saattaja sallitaan, mikäli tähän on potilaan lupa. Poikkeuksena pienet lapset ja muut henkilöt, joiden kyky päättää asioistaan on jostakin syystä alentunut. Potilaan luvalla huoneeseen saa tulla saattaja.

Potilastietojen käsittelystä on Sosiaali- ja terveysministeriön antanut juuri uuden ohjeistuksen (STM opas sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyyn 11/2024 ja Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttöoikeussääntelyn soveltamisohje 11/2024). Etelä-Pohjanmaan Hyvinvointialueella on myös oma ohjeistus potilastietojen käsittelystä. Potilastietojen käsittelyä ohjaa asiakastietolaki 703/2023.

Potilas voi pyytää halutessaan lokitiedot omista tiedoistaan hyvinvointialueelta, mikäli epäilee tietojen käsittelyssä tapahtuneen virheitä.

[Asiakas- ja potilasturvallisuus – HYVAEP Intra](#)

Toimitilojen rakenteisiin ja ympäristöön liittyvästä ylläpidosta vastaavat Suupohjan alueella kunnat, koska alueella toimitilat ovat kuntien omistuksessa. Tilojen siivouksesta ja omistamiensa laitteiden kunnossapidosta huolehtii Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue.

Mikäli rakennuksessa huomataan jotakin ylläpitoa, huoltoa tai korjausta vaativaa, ilmoitetaan asiasta välittömästi kunkin kunnan tekniselle osastolle tai jos kyse pienestä toimenpiteestä, suoraan kiinteistöhoitajalle puhelimitse.

Jos ongelmia tai vikoja huomataan tilojen siivouksen osalta, esihenkilö ilmoittaa asiasta tilojen siisteydestä vastaavalle esihenkilölle ja ongelman huomannut työntekijä tekee tarvittaessa Haipro ilmoituksen asiasta.

Asiakas- ja potilasturvallisuuden ollessa kyseessä ilmoittaa työntekijä asiasta esihenkilölle ja tekee Haipro-ilmoituksen sekä tarvittaessa, jos tilanne liittyy asiakkaan potilastietojen käsittelyssä tapahtuneeseen virheeseen, tehdään vaadittavat tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät ilmoitukset. Esihenkilö tai potilasta hoitanut ammattihenkilö on tarvittaessa yhteydessä myös it-tukeen, jotta mahdollinen tietovuoto tai muu järjestelmään liittyvä ongelma saadaan heti korjattua ja estettyä lisävahingot. Jos asiaan liittyy laiteturvallisuuteen, tehdään myös ilmoitus Fimeaan.

Hoitokoneen huollot toteutetaan suunnitellusti vuosittain. Tämä kuuluu kyseisten laitteiden toiminnan ylläpitoon. Huolto tapahtuu asianmukaisen koulutuksen saanut henkilö. Röntgenlaitteiden osalta laitteiden toimintaa ja kuntoa seurataan toimintatestein. Vastuu testien suorittamisesta on laitetta käytävällä hammaslääkärillä. Poikkeamista ilmoitetaan heti Suupohjan suun terveydenhuollon röntgentoiminnasta vastaavalle ylihammaslääkärille. Laitetta ei voi vian ilmestymisen jälkeen käyttää. Kaikilla työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa epäkohdista ja viallisista laitteista ja poistaa ne käytöstä viipymättä.

Suun terveydenhuollon henkilöstöllä on koulutuksensa tuoma osaaminen hammashuollossa käytettävistä laitteista, välineistä ja kemikaaleista. Uusien laitteiden ja aineiden osalta henkilökunta saa tarvittaessa lisäkoulutusta. Suun terveydenhuollossa käytetään ainoastaan kyseiseen käyttötarkoitukseen suunniteltuja laitteita ja välineitä. Vialliset laitteet ja välineet poistetaan viipymättä käytöstä.

Mikäli ongelma liittyy suun terveydenhuollon välineiden huoltoon, lähiesihenkilö on yhteydessä välinehuollon esihenkilöön ja lisäksi tarvittaessa ongelman tai vian huomannut työntekijä tekee asiasta Haipro-ilmoituksen.

Paitsi esihenkilöillä, on myös yksiköiden nimetyillä turvallisuusvastaavilla sekä koko suun terveydenhuollon henkilöstöllä on keskeinen asema toimitilojen, laitteiden ja välineiden turvallisuuden varmistamisessa. Ongelmista tulee kaikkien ilmoittaa heti sen havaittuaan eteenpäin ja estää lisävahingot.

3.2.9 Lääkinnälliset laitteet, tietojärjestelmät ja teknologian käyttö

Suun terveydenhuollon lääkinnällisistä laitteista ja niiden käytöstä säädetään laissa lääkinnällisistä laitteista (719/2021. Lakiin kirjattujen velvoitteiden noudattamisesta on annettu myös muita ohjeita (Fimea 1/2023, STM julkaisuja 2024:3).

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on käytössä Lifecare potilastietojärjestelmä. Ohjelman tiedot löytyvät Valviran tietojärjestelmärekisteristä. Tietojärjestelmän toiminnasta vastaa ohjelmistotoimittaja Tieto ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen IT-osasto.

Potilastietoja saavat käsitellä ainoastaan potilaan hoitoon osallistuvat henkilöt. Potilaan tietoturva ja tietosuojasta huolehditaan ja poikkeamista ilmoitetaan välittömästi. Hyvinvointialueen henkilöstö suorittaa tietoturva ja tietosuojakoulutusta ja niihin liittyvät tentit määräajoin eli 3 vuoden välein. Suoritteiden ajantasaisuudesta huolehtii työntekijä ja sitä valvoo lähiesihenkilö.

[Tietoturva ja tietosuoja – HYVAEP Intra](#)

<http://fimea.fi>

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on laadittu tietoturvaluussuunnitelma, joka on työntekijöiden käytettävissä. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on laadittu tietoturvaluus ohjeet, jotka löytyvät hyvinvointialueen intrasta (linkki yllä). Ohjeen toteuttamisesta Suun terveydenhuollossa vastaa kunkin yksikön nimetyt turvallisuusvastaavat yhteistyössä esihenkilöiden kanssa. (THL määräys 3/2024 Tietoturvasuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja vaatimuksista)

Ostopalvelujen ja muiden vastaavien palveluostojen osalta rekisterin pitäjänä toimii aina Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. Tämä kirjataan laadittaviin sopimuksiin. Ostettavien palvelujen osalta määritetään sopimuskohtaisesti, miten tämä käytännössä toteutetaan, koska asiaan vaikuttavat myös aina käytössä olevat palvelun tuottajien järjestelmät. Vastuu kirjausten oikeellisuudesta suun terveydenhuollossa on potilaan hoidosta vastaavalla ammattihenkilöllä.

Tietojärjestelmään liittyvistä poikkeamista ilmoitetaan asiakastietolain 90 §:n mukaisesti viipymättä IT-tukeen. It osaston tehtävänä on huolehtia tietojärjestelmien toimivuudesta ja tietoturvaluudesta. Tietojärjestelmiä koskevat ohjeet ja ohjeistus poikkeamien ja häiriöiden varalle on kaikkien saatavilla Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen intrassa ja yksikön omat ohjeet turvallisuuskansiossa ja lisäksi yksikön ohjekansiossa kaapissa paperisena versiona. Lisäksi ohje löytyy yksikön omassa verkkokansiosta. Poikkeamista tulee ilmoittaa viipymättä myös yksikön esihenkilöille. Poikkeustilanne ohjeet kuuluvat jokaisen uuden työntekijän perehdytykseen.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hankkiessa ohjelmistoja IT-osaston tehtävänä on varmistaa niiden soveltuvuus, asianmukaisuus ja turvallisuus aina ennen niiden käyttöönottoa. It-osaston tehtävänä on myös järjestää ennen käyttöönottoa henkilöstön käyttöopastus. Tietoliikennekatkosten varalta yksiköön on laadittu poikkeustilanneohjeet.

Käytössä olevan potilastietojärjestelmän osalta Suupohjan suun terveydenhuollossa on laadittu yksityiskohtainen opas ohjelman käytölle, jota pyritään päivittämään jatkuvasti potilastietojärjestelmän päivittyessä tai ohjeistuksen muuttuessa.

Uutta teknologiaa ja lääkinnällisiä laitteita hankittaessa hankinnoista huolehtii Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella hankintaosasto. Hankintaprosessin aikana sovitaan myös tarvittavasta laitteiden käytön opetuksesta. Sopiva ajankohta opetukselle sovitaan yksikön esihenkilöiden kanssa. Kaikkien laitteiden käyttöoppaat tulee olla myös henkilöstön saatavilla. Laitevikatilanteissa, laite poistetaan välittömästi käytöstä ja korvataan, mikäli mahdollista toimivalla vastaavalla laitteella. Mikäli tämä ei ole mahdollista potilaan hoito keskeytetään, tai suoritetaan muulla tilanteeseen sopivalla keinolla. Mikäli huoltoviive on pitkä, eikä laite ole korvattavissa yksikön toisella laitteella, toimintaan tulee välttämätön katkos. Jos potilaan tilanne sitä vaatii, huolehditaan potilaan jatkohoitoon pääsy toiseen yksikköön. Tilanteesta tehdään sähköinen poikkeamailmoitus (Haipro).

3.2.10 Lääkehoitosuunnitelma

Suupohjan suun terveydenhuollon lääkehoitosuunnitelma on päivitetty tammikuussa 2026. Lääkehoitosuunnitelman on päivittänyt ja hyväksynyt ylihammaslääkäri, mutta jatkossa päivityksestä vastaa lääkehoidosta vastaava hammaslääkäri Miika Kiiski.

Lääkehoitosuunnitelma on laadittu STM ja Fimean ohjeiden mukaisesti (STM opas Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen, STM julkaisuja 2021:6).

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lääkehoidosta vastaa sairaala-apteekki, joka valvoo hyvinvointialueiden lääkehoidon asianmukaisuutta tekemällä tarkastuskäyntejä yksiköihin ja antamalla tarvittaessa ohjeistusta lääkehoidon toteuttamiseen. Yksiköiden lääkehoidon toteutumisesta ja lääkehoidon valvonnasta vastaa lääkehoidosta vastaava hammaslääkäri sekä ylihammaslääkäri, joka hyväksyy yksikköön laaditun lääkehoitosuunnitelman.

Hoitohenkilökunnalta vaaditaan Etelä-Pohjanmaan alueella hammashoitajille ja suuhygienisteille suunnattu suun lääkehoito-osaamisen koulutus, joka tulee päivittää viiden vuoden välein. Koulutuksen suorittavat kaikki ne, jotka työssään ovat yhteydessä suun terveydenhuollon lääkehoitoon.

3.2.11 Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuojat

Kauhajoen sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen sekä Teuvan sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen suun terveydenhuollon henkilöstö on suorittanut Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tietoturva- ja tietosuojatentit sekä lukeneet Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeet asiakas- ja potilastietojen käsittelystä.

Suun terveydenhuollon ammattilaisina henkilöstö on tietoinen henkilötietojen käsittelyssä vaadittavasta huolellisuudesta ja tietojen salassapitoa koskevista ohjeistuksista. Suun terveydenhuollossa potilastietoja käsittelee aina vain sellainen henkilö, joka toimii potilaan asian hoitajana ajanvarauksessa tai on suorassa hoitosuhteessa kyseiseen potilaaseen. Potilassuhteen muodostavat myös potilaskonsultaatiot ja lähettäminen toiselle ammattihenkilölle.

Asiakastietoja kirjataan käytössä olevaan potilastietojärjestelmään ja merkinnät ovat näin ollen potilaalle luettavissa Kanta-palvelussa. Ajanvarauskirjeet tai muu potilaalle lähetettävä materiaali ei sisällä koskaan arkaluonteista tietoa potilaasta tai hänen terveydestään. Potilasviestintä tapahtuu vastaanottotilanteen ulkopuolella puhelimitse. Viestipalvelun kautta tapahtuva potilastietojen käsittely sisältää potilaan ajanvaraukseen liittyvää viestintä, kuten esimerkiksi ajan perumista tai siirtoa.

Potilastietojen käsittelystä jää aina lokitieto, mikäli potilastietoihin joudutaan ilman hoitosuhdetta, kuten esimerkiksi valvontaan liittyvissä tehtävissä, tehdään asiasta merkintä potilaan potilastietojärjestelmään. Merkinnässä ilmoitetaan potilastietojen avaamisen syy. Potilaalla on mahdollisuus pyytää omia lokitietojaan, mikäli epäilee tietoja katselussa epäselvyyksiä. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla on ohjeet pyynnön tekemiseen.

Asiakastietolain 7 §:n mukaisesti palveluyksikön asiakastietojen käsittelystä ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta vastaavat yksikön esihenkilöt. Palveluyksikössä noudatetaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas ja asiakastietojen käsittelystä annettuja ohjeita. Etelä-Pohjanmaalla turvallisuusosasto vastaa kaikista turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Palvelun tuottajalla on nimetty tietosuojavastaava:

Mari Kempas tietosuojavastaava, DPO
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
puh: 050 474 2672

Tietietosuojaan ja asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn liittyy paljon sitä ohjaavaa lainsäädäntöä, jota asiakastietoja käsitellessä tulee noudattaa. Palveluyksiköiden toiminnassa ne kaikki ohjaavat tietosuojan toiminnan periaatteita ja osaltaan varmistavat potilaiden oikeuksien toteutumisen.

- Julkisuuslaki 621/1999
- Tiedonhallintalaki 906/2019
- Tietosuojalaki 1050/2018
- Turvallisuusluokitteluasetus 1011/2019

- Omavalvontasuunnitelmassa on otettava myös huomioon EU:n yleisen tietosuojasetus: (EU) 2016/

Lisäksi työntekijän tulee muistaa työntekijän lojaalisuusperiaate työnantajaansa kohtaan omassa toiminnassaan, esimerkiksi käyttäessään sosiaalista mediaa.

3.2.12 Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen

Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen suun terveydenhuollon toimintayksiköissä on potilasaulassa potilaspalautetta varten postilaatikko johon potilas voi jättää palautetta. laatikoiden läheisyydestä löytyvät hyvinvointialueen palautekaavakkeet sekä kyniä palautteen kirjoittamista varten. Sama kaavake löytyy myös sähköisenä (Qpro) ja on näin ollen täytettävissä myös Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen nettisivujen kautta.

Palautepostilaatikoihin tullut palaute siirretään sähköiseen järjestelmään, jonka jälkeen esihenkilö käsittelee palautteen sähköisessä palautejärjestelmässä. Potilas palaute pyritään käsittelemään mahdollisemman pian, mutta viimeistään 2 viikon sisällä sen kirjautumisesta sähköiseen Qpro-järjestelmään. Potilas voi pyytää palautteen yhteydessä yhteydenottoa palautteeseen liittyen, jolloin palautteen käsitellyt esihenkilö on palautteessa toivotulla tavalla, puhelimitse tai sähköpostitse, yhteydessä palautteen antajaan.

Potilailta saatua palautetta pyritään käyttämään hyväksi toiminnan kehittämisessä. Saatua palautetta käsitellään vastuuyksikön palaverissa. Mikäli saatu palaute on positiivista ja koskee jotakin nimeltä mainittua työntekijää, palaute välitetään esihenkilön toimesta kyseiselle työntekijälle. negatiivisen palautteen ollessa kyseessä asia käsitellään esihenkilön arvioiman tarpeen mukaan, joko asianosaisen tai anonymisti koko henkilöstön kanssa. Tällaisessa tilanteessa arvioidaan aina erikseen, onko palautteesta hyötyä henkilöstölle työn laadun ja potilastyön kehittämisen kannalta. Asiatonta palautetta ei esihenkilö vie henkilökunnan tietoon.

3.3 Omavalvonnan riskienhallinta

3.3.1 Palveluyksikön riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen

Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen ja Teuvan sosiaali- ja terveysaseman suun terveydenhuollon yksiköissä on tehty riskien kartoitus ja arviointi, joka on tallennettu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella käytössä olevaan sähköiseen Wpro-järjestelmään. Yksiköissä nimetyt turvallisuusvastaavat huolehtivat säännöllisesti riskien arvioinnista, ennalta ehkäisystä sekä ilmoittavat mahdollisesti tietoon tulleista epäkohdista esihenkilölle.

Turvallisuusvastaavien tehtäviin kuuluu yhdessä esihenkilöiden kanssa huolehtia myös uusien työntekijöiden perehdytykseen kuuluvista sekä vuosittain henkilökunnan suorittamista turvallisuuskävelyistä. Turvallisuusvastaavat huolehtivat myös yksikkökohtaisen turvallisuuskansion ajantasaisuudesta.

Suun terveydenhuollossa keskeiset potilasturvallisuuteen riskit liittyvät potilastietojärjestelmien käyttöön ja potilastyössä käytettäviin koneisiin ja laitteisiin. Suun terveydenhuollossa käytetään runsaasti erilaisia kemikaaleja, jotka voivat väärin käytettynä tai pitkän aikavälin altistuksen seurauksena aiheuttaa terveydellistä haittaa.

Käytettävien tietojärjestelmien hallinta ja siihen liittyvien mahdollisten ongelmien ja riskien tunnistaminen on henkilöstölle ensiarvoisen tärkeää. Tietojen luotettavuus ja ajantasaisuus vaikuttavat myös hoitopäätöksiä tehtäessä potilaalle annettavaan hoitoon ja näin ollen hyvin merkittävä tekijä potilasturvallisuuden kannalta. Ulkoiset uhat potilastietojärjestelmien käytössä ja niihin kohdistuvat käytönesto kaappaukset ovat digitaalisten järjestelmien lisääntyessä koko ajan kasvava riski. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella potilastietojärjestelmien toiminnasta vastaa tietosuoja- ja tietoturvaosasto. Mikäli henkilökunta havaitsee jotakin poikkeamaa, joka liittyy tietojärjestelmiin, tulee siitä viipymättä ilmoittaa kyseiselle osastolle:

[Tietoturva - It-Helppi](#)

Suun terveydenhuollossa työn tarkkuus vaativat koneiden ja laitteiden hyvää toimintakuntoa ja henkilöstöltä taitoa käsitellä niitä asianmukaisella tavalla. Laitteita ja koneita käyttävät ammattilaiset arvioivat jatkuvasta käytössään olevien laitteiden ja koneiden toimintaa. Epäkunnossa olevat koneet tai vanhentuneet aineet poistetaan heti käytöstä. Suun terveydenhuollossa on käytössä runsaasti teräviä ja pistäviä instrumentteja, ja pistotapaturmat ovat yksi yleisimmistä työhön liittyvistä riskeistä.

Röntgensäteilyn käyttödiagnostisena välineenä vaatii käyttäjältä paitsi laitteiden käytön, potilas valinnan, myös säteilyfysiikan tuntemusta. Röntgenlaitteiden ja kuvanlaadun osalta on säteilyturvakeskuksen antamat ohjeet (STUK ohjeet säteilyn käyttäjälle/hammaskuvantaminen), joita Kauhajoen sosiaali- terveystieteiden suun terveydenhuollon yksiköissä noudatetaan. Jokainen hammaslääkäri on vastuussa oman huoneensa röntgenlaitteiden testauksesta. Ylihammaslääkäri vastaa vastuuyksikön röntgentoiminnasta ja valvoo ohjeiden noudattamista.

<http://Stuk.fi>

Voimakkaat koneista lähtevät äänet voivat aiheuttaa kuulovaurioita. Hoituhuoneissa tarvittava tehokas valaistus sekä aineiden kovetuksessa käytettävä intensiivinen sininen valo voivat olla haitaksi silmille. Työterveyshuolto on tietoinen näistä henkilöstölle aiheutuvasta riskistä ja terveystarkastuksissa seurataan erityisesti kuulo- ja näköaistia

säännöllisesti. Usein toistuvat hankalat työasennot voivat aiheuttaa erityisesti tuki- ja liikuntaelin vaivoja. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että henkilöstö huolehtii omasta kunnostaan. Oman riskinsä aiheuttavat myös pyörätuolilla tuotavat potilaat, joiden siirtäminen hoitotuoliin on joskus hankalaa.

Potilaiden tyytymättömyys on merkittävästi lisääntynyt. Tämä johtuu osittain siitä, että Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen suun terveydenhuollossa kärsitään jatkuvasti henkilöstöpulasta. Potilaiden hoito venyy tästä syystä ja potilaiden hoidon tarpeen arvioinnissa ja hoitoaikoja annettaessa joudutaan tekemään priorisointeja. Potilaiden kohtaaminen ja asianmukainen tiedonsaanti tilanteesta on hyvä muistaa kohtaatilanteessa.

Molempiin alueen suun terveydenhuollon yksikköihin nimetyt turvallisuusvastaavat toimivat läheisessä yhteistyössä paitsi työtovereidensa, että vastuuyksikön esihenkilöiden kanssa. Paitsi vuosittaisella turvallisuuskävelyillä, myös päivittäisessä työssä vastaantulevien riskien ollessa kyseessä riskit pyritään heti tunnistamaan, niistä raportoidaan Wpro-järjestelmään ja ilmoitetaan esihenkilölle ja tarvittaessa eteenpäin ylemmälle taholle. Esihenkilö arvioi ensi tilassa riskin suuruuden ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden laajuuden, jotta riskiä voidaan niissä määrin, kun se on mahdollista poistaa, pienentää tai ainakin jatkossa tunnistaa.

Työturvallisuuteen liittyvässä toiminnassa toimintaa ohjaavat työturvallisuuslaki 798/2002 ja terveydensuojelulaki 763/1994

3.3.2 Riskienhallinnan keinot ja toiminnassa ilmenevien epäkohtien ja puutteiden käsittely

Turvallisuuskansio sisältää kaiken yksikön turvallisuuteen liittyvän tiedon, kuten pelastussuunnitelman, riskien arvioinnin, ohjeet vaaratilanteiden varalta sekä poikkeustilanne ohjeet. Kauhajoen ja Teuvan suun terveydenhuoltopalveluissa on laadittu myös yksikölle oma valmiussuunnitelma. Yksiköissä on lisäksi laadittu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeen mukainen työhyvinvointisuunnitelma.

Suun terveydenhuollon kaikki työntekijät kuittaavat lukukuittauksella kaikki yksikköä koskevat turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja ne ovat kaikkien työntekijöiden saatavilla sekä paperisena versiona yksiköissä, että yksikön verkkokansiossa (polku: HVA/tiedostot > Lähiterveyspalvelut > Suupohjan suun terveydenhuolto). Väkipalalta tai muun uhkatilanteen varalle on Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen laatimista turvallisuus ohjeista ja kaavakkeista myös paperiset versiot, jotta uhkatilanteessa ohjeet ja kaavakkeet ovat nopeasti henkilöstön saatavilla ilman hakua hyvinvointialueen intrasta tai tietojärjestelmän ollessa poissa käytöstä.

[Tietoturva ja tietosuojat – HYVAEP Intra](#)

Mikäli henkilökunta tai joku yksikössä asioiva huomaa puutteita tai ongelmia toiminnassa tai turvallisuuteen liittyvissä asioissa pyritään asiat korjaamaan mahdollisuuksien mukaan heti. Ongelmasta tehdään tarvittaessa ilmoitus Wpro-järjestelmään ja käsitellään henkilökunnan kanssa asia ja tarvittaessa muutetaan toimintatapaa tilanteen uusiutumisen estämiseksi. Mikäli tilanne niin vaatii, otetaan yhteyttä toiseen yksikköön, ylemmälle tasolle tai sellaiseen muuhun tahoon, jonka toimivaltaan asian hoitaminen tai korjaaminen kuuluu.

Mikäli henkilökuntaan tai potilaisiin kohdistuu jokin fyysinen uhka, on Kauhajoen yksikössä hälytysnapit (24 kpl) joiden avulla saadaan suoraan yhteys sekä vartijaan että hälytyskeskukseen. Vartijan saapuminen paikalle vie jonkin aikaa. Teuvan yksikössä hälytysnappeja ei ole ja ohjeeksi onkin annettu, että nopein tapa saada yhteys hätätilanteessa on laukaista palohälytys. Vartijan saapuminen paikalle vie Teuvalla arviolta 30 minuuttia.

Koska koulutetun vartijan saapuminen paikalle vie aikaa, uhkatilanteen ennaltaehkäisy on keskeinen tekijä alueen suun terveydenhuollon turvallisuuden takaamisessa Kauhajoen ja Teuvan yksikössä. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on annettu tarkat ohjeet siitä, miten uhkatilanteiden jatkotoimet tulee hoitaa. Ohjeet löytyvät, kuten aiemmin on mainittu, hyvinvointialueen turvallisuusohjeistuksista. Kauhajoen ja Teuvan suun terveydenhuoltoyksiköiden yhteisen työpaikkakokouksen aiheeksi 3/2025 on suunniteltu työturvallisuuteen liittyvää ohjausta ja keskustelua.

Mikäli riskin aiheuttaa itse rakennukseen liittyvät asiat, niihin puuttuminen ja niiden korjaaminen kuuluu rakennuksen omistajalle, eli Kauhajoen yksikön ollessa kyseessä Kauhajoen kaupungille ja Teuvan yksikön ollessa kyseessä Teuvan kunnalle. Suun terveydenhuollon yksiköiden työntekijöiden velvollisuutena on ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja esihenkilön tehtävänä on viipymättä ilmoittaa niistä eteenpäin.

Henkilöstö on ohjeistettu, kaikissa läheltä piti ja vaaratilanteissa, tekemään asiasta sähköiset vaaratilanneilmoitukset. Vastuuyksikön esihenkilöt käsittelevät ilmoitukset, tuovat ne henkilökunnan tietoon tarvittaessa ja mahdollisesti asian niin vaatiessa raportoivat asiasta eteenpäin kullinkin vaaditulle taholle. Mikäli viranomaiset tai muut tahot selvityksen jälkeen vaativat muutoksia tai korjauksia, yksikön esihenkilö vastaa asioiden muutosten ja korjausten vireillepanosta ottamalla yhteyttä tarvittaviin yhteistyöelimiin.

Terveystenhuollon potilaiden ja potilasasiakirjojen käsittelyyn liittyy aina riskejä. Huolellinen potilastyöskentely on ensiarvoisen tärkeää. Potilaan hoidon tulee aina perustua Käypähoidon ohjeituksiin ja olla hyvän ja laadukkaan toiminnan mukaista. Laadukkaat välineet ja laitteet ovat näin ollen toiminnalle ensiarvoisen tärkeitä. Alueen vanheneva hampaallinen väestö ja usein myös hoidollisesti vaativa potilaskanta korostavat

hoitohenkilökunnan osaamisen tason vaatimuksia. Potilaaseen kohdistuvien riskien hallinnassa, on näin ollen potilastietojen huolellinen tarkastelu ja potilastietojen tarkka kirjaus hoitotilanteessa, keskeisessä asemassa potilaan hyvän ja oikea-aikaisen hoidon takaamiseksi.

Potilastyössä hankalat työasennot erityisesti pyörätuoli ja paariasiakkaiden kohdalla on Kauhajoen yksikössä otettu huomioon. Kauhajoen suun terveydenhuollon yksikössä on hoituhuoneessa 11 siirrettävä potilastuoli, jolloin potilas voidaan hoitaa pyörätuolissa tai sängyssä. Toisessa kerroksessa sijaitsevaan hammashoitolaan pääsee hissillä, jonne mahtuu myös paripotilas.

Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut ohjeet vaaratapahtumien ilmoitus – ja oppimismenettelylle (STM 2023: Vaaratapahtumien tutkinta: opas sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille)

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023 tarkoituksena on varmistaa palveluntuottajan palvelujen turvallisuus ja laatu, sekä edistää eri toimijoiden kuten valtion, Kansaneläkelaitoksen, eri viranomaisten ja hyvinvointialueiden yhteistyötä. Kyseisen lain 29§ säädetään palveluntuottajan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta. Palveluntuottajalla on salassapitosäädösten estämättä velvollisuus ilmoittaa palvelun järjestäjälle ja valvontaviranomaiselle kaikista potilasturvallisuutta vaarantavista epäkodista, vaaratapahtumista, vahingoista ja puutteista, joita ei pysytä omavalvontatoimin korjaamaan. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa omalle esihenkilölleen kaikista havaitsemistaan epäkohdista viipymättä. Vastuu asian mahdolliselle eteenpäin viennistä tai mikäli mahdollista korjaamisesta siirtyy näin esihenkilölle.

3.3.3 Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen

Riskienhallinnan seuranta tapahtuu paitsi Wpro- ja Haipro-järjestelmän kautta, on myös jokapäiväisessä toiminnassa tapahtuvaa toiminnan säätelyä. Vastuuyksikön esihenkilöiden tehtävänä on seurata ilmoituksia ja vastata niihin sekä tehdä tarvittavat toimenpiteet. Toistuvasti samasta aiheesta saapuvat ilmoitukset ovat hälytysmerkki siitä, että asia vaatii pikaisia toimenpiteitä ja ratkaisuja. Esihenkilöt raportoivat asioista tällaisissa tilanteissa aina suun terveydenhuollon johtoryhmässä, jolloin pystytään mahdollisesti myös vastaava tilanne huomioimaan ja mahdollisesti välttämään muissa yksiköissä. Mikäli tilanne vaatii laajempia jatkotoimia ja selvityksiä, johtava ylihammaslääkäri vie asian lähterveyspalvelujohdon tietoon. Asiasta ja sen laajuudesta riippuen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännössä säädetään, miten toimivalta tilanteissa määräytyy.

Kaikkien yksikköön saapuvien uusien työntekijöiden perehdytykseen kuuluu myös sähköisiin riskien hallintajärjestelmiin tutustuminen. Sähköisinä ilmoitus ja raportointi järjestelminä

Haipro, Wpro ja Qpro-järjestelmien seuranta ja toiminnan riskien hallinnan onnistumisen arviointi on yksinkertaista. Järjestelmään tallentuva materiaali on aina ajantasaisena, paitsi esihenkilöiden, myös toiminnan valvonnasta vastaavien yksiköiden käytettävissä.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on laadittu hygieniaohteet ja infektioiden torjuntaohjeet, jotka löytyvät hyvinvointialueen Intrasta. Ohjeiden toteutumisesta seuraa yksiköihin nimetty hygieniavastaava, jonka tehtävänä on seurata ohjeiden noudattamista. Potilastyössä suun terveydenhuollossa tarvitaan erittäin korkeasta hygieniatasoa, sen toteutumisesta huolehtii aina koko henkilökunta ja hoitotilanteessa potilasta hoitava suun terveydenhuollon ammattilainen. Toimiva yhteistyö tukipalveluista laitoshuollon ja välinehuollon kanssa on erityisen tärkeää riittävän hygieniatason varmistamisessa. Näin ollen havaituista poikkeamista ilmoitetaan heti.

[Infektio-ohjeet – HYVAEP Intra](#)

3.3.4 Ostopalvelut ja alihankinta

Suun terveydenhuollon yksikössä, jossa ostopalvelun kautta toimiva työntekijä työskentelee, esihenkilöt valvovat ja vastaavat ostopalveluna tuotetun työn laadusta. Mikäli työn laadussa todetaan korjattavaa tai työntekijän osaamisessa puutteita, asiaan puututaan heti. Tällaisessa tilanteessa ollaan ensin yhteydessä ostopalvelu yritykseen ja reklamoidaan ja sovitaan korjaavista toimenpiteistä, kuten esimerkiksi työntekijän vaihtamisesta. Tarpeen vaatiessa yhteistyö ammattilaisen kanssa lopetetaan ja tilalle hankitaan toinen työntekijä tarvittaessa toiselta ostopalvelua tarjoavalta sopimusyritykseltä. Etelä-Pohjanmaalla on hankintasopimus suun terveydenhuollon ostopalveluista. Hankintaosasto huolehtii hankintasopimusten laatimisesta ja sopimusten kilpailutuksista.

3.3.5 Valmius- ja jatkuvuuden hallinta

Kauhajoen sosiaali- ja terveyskeskuksen suun terveydenhuollon yksiköille on laadittu yhteinen valmiussuunnitelma (STM:n julkaisuja 2019:10 ja 2019:9). Valmiussuunnitelma on tällä hetkellä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeiden mukaiseksi päivitettävänä. Päivityksen suorittaa turvallisuusvastaava sekä osastonhoitaja.

Valmiussuunnitelma kuuluu uusien työntekijöiden perehdytykseen ja päivitysten jälkeen vaaditaan henkilöstön lukukuittaus. Palveluyksikön valmius- ja jatkuvuudenhallinnasta ja valmiussuunnitelman ajantasaisuudesta vastaavat

Vastuuyksikön johtaja/ ylihammaslääkäri Annika Granit-Rantanen
sekä osastonhoitaja Mari Sääntti.

4 Omavalvonta suunnitelman toimeenpano, julkaiseminen, toteutumisen seuranta ja päivittäminen

4.1 Toimeenpano

Suun terveydenhuollon Kauhajoen suun terveydenhuollon yksiköissä omavalvonnan käytännön toteuttamisessa ja sen onnistumisessa potilastyössä on oleellista henkilöstön sitoutuminen omavalvontaan sekä henkilöstön ymmärrys ja näkemys omavalvonnan merkityksestä, tarkoituksesta ja tavoitteista.

Omavalvonta suunnitelma on koko henkilöstön saatavilla sekä paperiversiona, että sähköisessä muodossa Suun terveydenhuollon asiakirjoille varatussa kansiossa.

Omavalvontasuunnitelma kuuluu jokaisen uuden työntekijän perehdytykseen ja kaikilta työntekijöiltä vaaditaan sen lukukuittaus aina kun omavalvontasuunnitelmaan tehdään muutoksia. Mikäli muutos katsotaan pieneksi, eikä lukukuittausta vaadita asia käydään läpi vastuuyksikön omassa palaverissa ja asian käsittely merkitään kokouksesta tehtävään muistioon. Omavalvontasuunnitelman mukaisen toiminnan toteuttaminen on jokaisen työntekijän velvollisuus ja toteuttamisen valvonnasta vastaa vastuuyksikön johtajana toimiva ylihammaslääkäri sekä yksikön osastonhoitaja.

4.2 Julkaiseminen, toteutumisen seuranta ja päivittäminen

Omavalvontasuunnitelma on julkinen ja kaikkien nähtävillä paperisena versiona Kauhajoen ja Teuvan suun terveydenhuollon yksiköiden odotustilassa. Lisäksi Kauhajoen sosiaali- ja terveystieteiden Suun terveydenhuollon omavalvontasuunnitelma julkaistaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen antaman ohjeen mukaisesti hyvinvointialueen internetissä, jossa se on kaikkien saatavilla.

Omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta huolehtiminen on vastuuyksikön esihenkilöiden vastuulla, mutta yksikön työntekijöitä veloitetaan ilmoittamaan viipymättä asiasta, mikäli he huomaavat omavalvontasuunnitelman sisältävän vanhentunutta tai virheellistä tietoa. Muutokset ja korjaukset pyritään tekemään heti kun korjaustarve havaitaan.

Mikäli kuitenkin puutteita omavalvonta suunnitelman toteuttamisessa tai sen seurannassa havaitaan, korjataan puutteet viipymättä ja tehdään tarvittaessa selvitys asiasta. Puutteiden korjaamisesta ja selvityksen tekemisestä vastaa vastuuyksikön johtaja.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella omavalvontaohjelman seurantaan liittyvät havainnot julkaistaan neljän kuukauden välein.